

Om kurs 10:2 på psykologprogrammet Ht-19

Underlag för ledningsgruppsmötet psykologprogrammet 20200205

Inledning

Under ht-19 och vt-20 har en rad frågeställningar och händelser kopplade till ett undervisningsmoment på delkurs 10:2 på psykologprogrammet aktualiserats i mitt arbete som studierektor.

Som studierektor ingår i mina uppgifter att arbeta med utbildningskvalitet och övergripande utbildningsinriktning tillsammans med programmets ledningsgrupp, samt att besluta i löpande studentärenden och utbildningsfrågor som uppstår. Detta arbete sker i nära relation till övriga medarbetare och institutionens prefekt (bilaga 2 beskriver översiktligt institutionens organisering i dessa avseenden, samt berörd personals ansvarsområden och mandat i relation till utbildningsverksamheten).

Under senare delen av höstterminen har delar av dessa frågeställningar och händelser också berörts i media – på ett sätt som i min uppfattning är starkt förenklat och vinklat vad gäller fokus och därmed missvisande i centrala avseenden. I denna rapport försöker jag därför sammanfatta en mer komplett bild i syfte att skapa transparens vad gäller information och beslutsprocesser, såväl som att utgöra underlag för fortsatt arbete kring denna fråga. Rapporten utgör underlag för den planerade diskussionspunkten kring detta på ledningsgruppsmötet för psykologprogrammet 20200205.

Studierektors problemformulering

Under höstens och vinterns arbete med kurs 10:2 har jag kunnat identifiera fyra delvis överlappande problemområden, vilka jag valt att benämna enligt följande:

- a) problem kopplat till ett delkursmomentets **pedagogiska innehåll** och utformningen, i relation till kursplan och utbildningsplanens helhet
- b) problem kopplade till studenters upplevelser av **lärares bemötande/förhållningssätt** gentemot dem på detta kursmoment
- c) problem kopplade till kommunikation, förhållningssätt och bristande samsyn mellan involverad personal gällande a) och b), samt vad gäller ledning och arbetsprocesser vid institutionen samt styrning av utbildningsinnehåll
- d) principiella etiska problem med delkursens innehåll och utformning

Samtliga dessa punkter beskrivs mer utförligt längre ner i detta dokument:

Vidare bedömer jag att dessa problem leder till, eller riskerar att leda till:

- att individuella studenter försätts i en riskabel situation, gällande både deras psykosociala arbetsmiljö, så väl som deras rätt till en rättssäker utbildning av god kvalitet.

Samt att utbildningsinnehållet som erbjuds vid psykologprogrammet riskerar:

- att inte hålla god generell kvalitet eftersom dess innehåll inte överensstämmer med befintliga styrdokument (institutionens utbildnings- och kursplaner, såväl som följer (Lu:s) jämlikhets och likabehandlingspolicy, studenternas rättighetslista, samt regler i högskoleförordningen - exempelvis kring rättssäker examination, obligatorium osv). Samt därutöver att verksamheten inte blir möjlig att styra och leda när samsyn mellan personal (dvs. punkten C ovan) kring dessa tillämpningar saknas.

Bakgrund

I samband med genomförandet av delkurs 10:2 på psykologprogrammet ht-19 kontaktades jag i egenskap av studierektor för programmet av, först en, och därefter ytterligare 6 studenter, som ville framföra synpunkter som kan sammanfattas handla om; dels deras upplevelse av lärares uppträdande och bemötande i några undervisningssituationer, dels på undervisningsmomentens utformning, innehåll och relation till lärandemål (så som de formulerats i kursplan och kursbeskrivning).

Studenternas synpunkter i form av skriftliga redogörelser och/eller ett eller flera personliga möten, inhämtades. Med anledning av den framkomna informationen, samt frågor och önskemål som detta gav upphov till från studenterna, vidtogs ett antal direkta åtgärder kopplade till deltagande och examination vid kurstillfället (dessa beskrivs mer utförligt här nedan). Jag deltog också i undervisningen vid ett tillfälle och förde löpande samtal med inblandade lärare, studenterna och andra berörda på institutionen, inklusive prefekten (tillika formell examinator för kursen).

Dessa samtal, liksom arbete med olika åtgärder, har sedan fortlöpt under resten av höstterminen. Efterhand kännedomen om dessa diskussioner och påföljande åtgärder spridits bland studenterna på programmet har synpunkter också framförts från studenter som läst kursen under tidigare terminer. Enligt uppgift har frågan också debatterats intensivt i en Facebookgrupp för psykologstudenter. Sammantaget har information därmed också inhämtats från ett 15-tal ytterligare studenter (eller fd. studenter) som tidigare läst kursen och som tagit kontakt med mig, ett antal olika lärare med insyn, samt representanter från Samhällsvetarkåren och studerandeombudet vid LU, via mail och eller personliga möten. Även flera journalister har hört av sig för att ställa frågor kring saken.

I detta dokument försöka jag beskriva den viktigaste kritiken, så som jag uppfattat den, samt beskriva och reflektera kring de åtgärder, planer och vidare frågeställningar som den gett upphov till. Syftet är att dokumentet ska kunna utgöra ett avstamp och gemensamt utgångspunkt för det fortsatta kvalitetsarbetet med kursen, och Psykologprogrammet vid Lunds universitet som helhet.

De åtgärder som vidtagits och planerats kan sägas utgå från tre tidsperspektiv. A) Först vidtogs ett antal direkta åtgärder kopplade till de enskilda studenterna som tog kontakt i samband med genomförandet av kursen ht-19, liksom att examinationen för alla studenterna för det aktuella kursgenomförande justerades. Därtill har B) en handlingsplan för åtgärder på medellång sikt, vilket här avser åtgärder som berör delkursens genomförande vt-20, samt C) på lång sikt, åtgärder som ska vidtas inför ht-20, formulerats och initieras.

Om delkursen och undervisningsmomentet

På delkurs 10:2 (som ett av tre "moment") berörs psykologers arbete med "Ledning och styrning/utveckling av organisationer". Delkursen utgör en del i den övergripande kursen "Psykologers arbete med grupper och organisationer" på Psykologprogrammet vid Lunds universitet. I 10:2 ingår ett moment som benämns "Arbetskonferens"/"Workshop" (tidigare "Externat") samt efterföljande seminarie/övningsdagar (totalt omfattande ca 7 heldagar), syftande till att bl.a. arbeta kring gruppdynamik, roller och ledarskap i organisationer. Detta sker genom att studentgruppen används som en organisation och studenterna agerar i denna organisation, i relation till medstudenter och lärare. Arbetsformen är inspirerad av den s.k. Tavistockskolans "Grupprelationskonferenser" som kan sägas vara en metodik för att arbeta med dessa fenomen. Undervisningen beskrivs därför som "upplevelsebaserad", studierna bedrivs genom att arbetar i smågrupper varvas med arbete i helgrupp under ledning av lärarna (som ibland benämns "konsulter").

Momentet som sådan har funnits som en del i utbildningen, om än i varierande former, under mycket lång tid. Momentet brukar beskrivas som förknippat med rykten och föreställningar hos studenterna redan innan det genomförs. Kritik ungefär av det slaget som framförts ht19 (om än i väsentligen mindre omfattning, och mer avgränsat) är väl känt sedan tidigare. Åtminstone sedan Vt19 (dvs innan jag tillträdde som studierektor) har institutionen haft en dialog med Samhällsvetarkåren där denna, som ett led i sin med LU överenskomna utbildningsbevakning, starkt efterfrågat förändring av kursen. Tidigare kritik och denna dialog har redan tidigare föranlett vissa justeringar i undervisningen.

Med anledning av denna tidigare kritik och kontakter kring detta med Samhällsvetarkåren fanns alltså redan i början av ht-19 (då jag tillträdde som studierektor) en planering för att särskilt genomlysna och utvärdera det aktuella momentet för att se över om förändringar var nödvändigt. Redan innan de studenter som sedermera kontaktade mig Ht19 hörde av sig, fanns således ett påbörjat arbete där jag och institutionens prefekt (tillika examinator på kursen i fråga), påbörjat en genomlysning av delkursens utformning med syfte att tillförsäkra god kvalitet i kursen.

För Ht19 var temat för momentet "Var är pappa..? En workshop om att integrera det maskulina och det feminina för att skapa en kultur av öppenhet och äkta omsorg" vilket skulle leda till att studenten "utveckla dina färdigheter som ledare, följare och konsult genom att aktivt arbeta med utvecklingen av den egna kursgruppen".

Den framförda kritiken ht-19 och direkta åtgärder

Stress och obehag kopplat till momentet med anledning av lärares bemötande av studenter – risk för studenters arbetsmiljö

I anslutning till att den s.k. "arbetskonferensen" och de seminarium/övning som följde direkt därpå genomfördes Ht19 kontaktades jag av sex studenter individuellt, som beskrev likartade problemställningar. De upplevde att undervisningsmomenten skapade stark stress/obehag hos dem personligen och/eller att de såg att det skapade detta hos andra, och ville förmedla detta till mig som studierektor. Upplevelsen kan beskrivas som att de vid undervisningstillfällena, liksom mellan undervisningstillfällena upplever stark psykisk stress som tagit sig uttryck i negativa känslomässiga reaktioner (man beskriver panikattacker, fysiologisk uppvarvning, sömnsvårigheter, oro) och negativt tänkande/grubblande, självvärderingar relaterat till dessa händelser, liksom sociala konsekvenser (konflikter inom kursgruppen och med lärare). Detta beskrivs av några dels vara funktionshinder i relation till studiesituationen (de klarar inte av att läsa, får olustkänslor i relation till studierna) men också mer allmänt funktionshinder (de har svårt att klara sitt privatliv pga detta).

En starkt bidragande orsak till dessa obehag som lyfts fram var det bemötande man uppfattar från inblandade lärare. Studenter pekar på dels en intuitiv upplevelse av att lärarna agerar oskickligt, men pekade också på rena motsättningar mellan lärarnas uppträdande och agerande och det som beskrivs som centrala principer för det samma i kurslitteraturen, och inom psykologprofessionen i allmänhet. Det beskrivs också som främmande från den kultur som vanligen råder mellan lärare och studenter i studiesituationen.

Sammanfattat, lärarna upplevs av några som konfrontativa och repressiva i sitt uppträdande, att de ifrågasätter studenter på ett nedlåtande, nedvärderande sätt, att de är insinuanta, uppmuntrar och främjar motsättningar mellan studenter (och i vissa fall lärare) och selekterar ut vissa studenter som behandlas sämre än andra. Att lärarna helt enkelt bidrar till, snarare än motverkar/hanterar, de obehag och svårigheter som uppstår för studenterna i momentet. Det beskrivs också förekomma sexuella anspelningar (som ex att studenter uppmuntras att prata om sin attraktion till varandra, tolkningar av beteenden och omedvetna önskningar i termer av (sexuell)attraktion eller sex. Sådana kommentarer

